

Тема 7.1.

Оборотні активи підприємства

1. Поняття та склад оборотних фондів підприємства
2. Нормування оборотних коштів
3. Джерела формування оборотного капіталу підприємства
4. Показники стану і використання оборотних коштів
5. Дебіторська заборгованість як складова економічних ресурсів
6. Сутність грошових активів підприємства та відображення їх у фінансовій звітності
7. Резерви прискорення оборотності активів підприємства

1. Поняття та склад оборотних фондів підприємства

Оборотні кошти (активи) – сукупність коштів підприємства, що авансуються на створення оборотних фондів та фондів обігу і забезпечення їх неперервного кругообігу.

Оборотний капітал проходить три
стадії кругообігу: грошову,
виробничу й товарну.

$$Г — Т \dots В \dots Т' — Г',$$

ОБОРОТНІ КОШТИ ПІДПРИЄМСТВА

Оборотні кошти у сфері обігу (фонди обігу)

- Інші оборотні кошти
- Дебіторська заборгованість
- Грошові кошти на розрахунковому рахунку
- Відвантажена продукція
- Залишки готової Продукції

9

8

7

6

5

Ненормовані оборотні кошти

Оборотні кошти у сфері виробництва (оборотні фонди)

- Витрати майбутніх періодів
- Напівфабрикати власного виготовлення
- Незавершене виробництво
- Виробничі запаси

4

3

2

1

Нормовані оборотні кошти

Оборотні фонди:

- 1. виробничі запаси**
- 2. незавершене виробництво**
- 3. напівфабрикати власного виготовлення**
- 4. витрати майбутніх періодів**

Фонди обігу:

- готова продукція
- товари на складі
- дебіторська заборгованість
- гроші у розрахунках

Структура оборотних коштів — це
питома вага вартості окремих статей
оборотних виробничих фондів і фондів
обігу в загальній сумі оборотних коштів.

Залежно від методів планування ОБК
бувають:

1. Нормовані (оборотні кошти у виробничих запасах, незавершеному виробництві та витратах майбутніх періодів, у залишках готової продукції на складах).
2. Ненормовані (фонди обігу за винятком готової продукції на складі)

Система організації оборотних КОШТІВ

1. самостійність щодо управління ОбК
2. розрахунок оптимальної потреби в ОбК
3. Коригування нормативів
4. Контроль за розміщенням та використанням

2. Нормування оборотних коштів

Значення:

- Безперебійність процесу виробництва
- Ефективне використання
- Виконання плану виробництва
- Режим економії, мінімізація ризиків

Методи нормування:

- *Аналітичний (дослідно-статистичний) метод*
- *Коефіцієнтний метод*
- *Метод прямого рахунку*

Норматив ОбК

$$H_{B3}^{ОбК} = Д \cdot З_{дн}$$

Виробничі запаси:

1. *поточний запас сировини*

$$Z_{\text{пот}} = D \cdot T_{\text{пост}}$$

2. *страховий (мінімальний, резервний)
запас*

$$Z_{\text{стр}} = Z_{\text{мін}} = D \cdot T_{\text{з.п.}}$$

3. *транспортний запас*

4. *підготовчий (технологічний) запас*

Максимальний запас виробничих ресурсів

$$Z_{max} = Z_{nom} + Z_{стр}$$

Середній запас виробничих ресурсів

$$Z_{ср.} = 0,5 \cdot Z_{nom} + Z_{стр}$$

3. ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ

- **Власні джерела формування оборотних коштів:**
- статутний капітал (фонд),
- відрахування від прибутку у фонди спеціального призначення;
- цільове фінансування та цільові надходження
- приріст сталих пасивів.

Використання банківських кредитів для формування оборотних коштів

Сума кредиту з урахуванням залишку
нормованих товарно-матеріальних
цінностей визначається для кожного об'
єкта як різниця між запланованою
вартістю матеріальних цінностей за
діючими цінами і власними оборотними
коштами.

Залучення коштів інших суб'єктів господарювання:

- Кошти інших кредиторів,
- Комерційний кредит

4. ПОКАЗНИКИ СТАНУ І ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНИХ КОШТІВ

Власні оборотні кошти (ВОК)=

1) І П – І А

2) II А – IV П

Показники використання ОбК:

1. тривалість одного обороту:

$$K_t = \frac{T}{K_{об}} = \frac{\overline{ОбК} \cdot T}{Q_{пн}}$$

2. коефіцієнт оборотності:

$$K_{об} = \frac{Q_{пн}}{\overline{ОбК}}$$

3. Кофіцієнт завантаження:

- $K_z = \text{ОбК} / Q$

4. Рентабельність ОбК:

- $R = \Pi / \text{ОбК}$

Абсолютне вивільнення ОбК — це пряме скорочення потреби в оборотних коштах проти попереднього періоду за одночасного збільшення обсягу виробництва.

Відносне вивільнення ОбК виникає тоді, коли внаслідок поліпшення їх використання підприємство з тією самою сумою оборотних коштів у плановому році збільшує обсяг виробництва.

Величину економічного ефекту,
отриманого від прискорення
оборотності оборотних коштів
визначають через коефіцієнт
завантаження оборотних коштів

$$Ek.ефект = \frac{\Delta K_{зав} \times Виручка\ від\ реалізації}{100}$$

- Коефіцієнт оборотності
- Коефіцієнт завантаження
- Тривалість одного обороту
- Рентабельність

Основні показники

①

- Оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва
- Скорочення тривалості виробничого циклу
- Поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення
- Прискорення реалізації товарної продукції

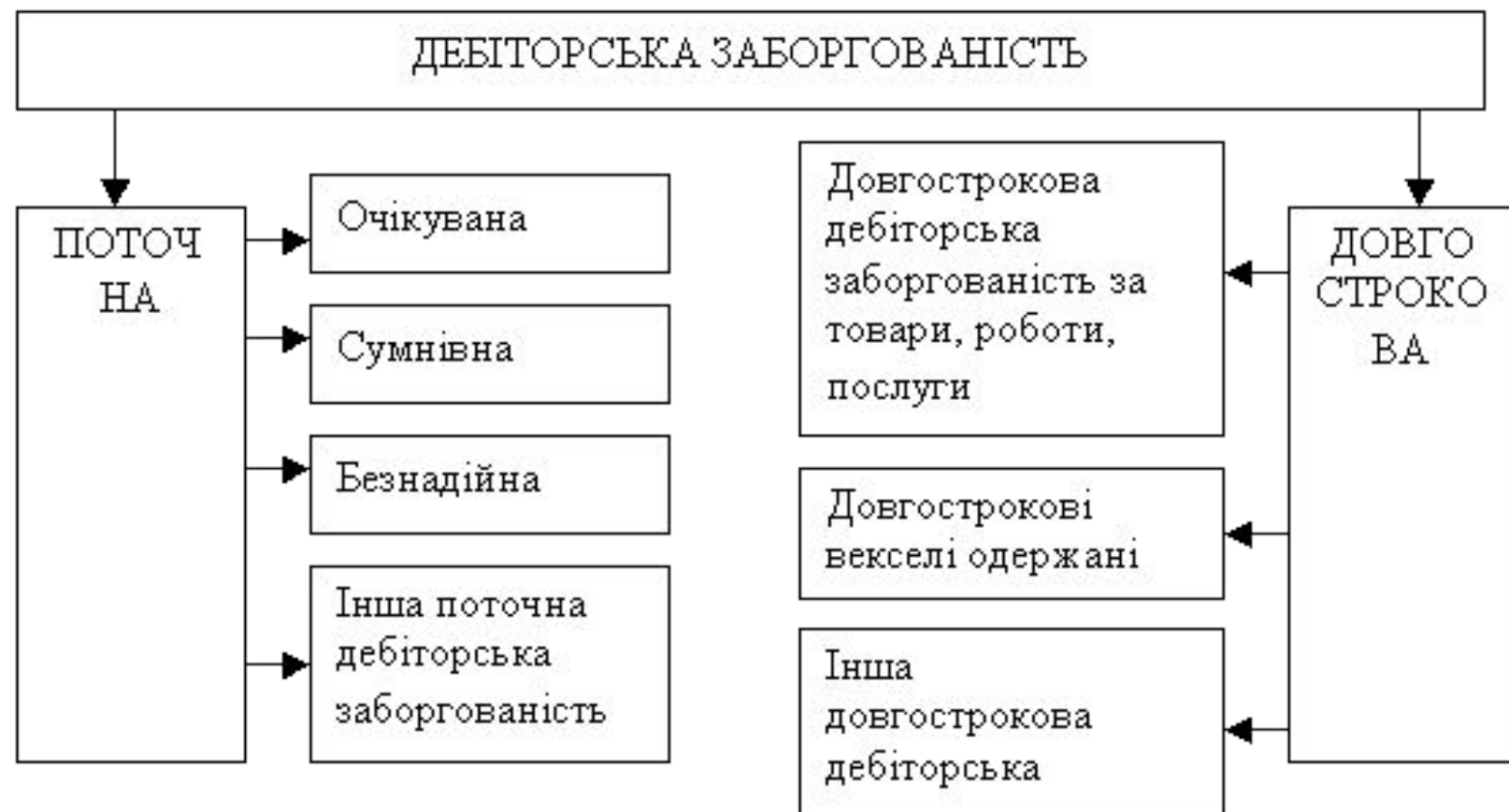
Способи підвищення ефективності

②

**ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ
ОБОРОТНИХ КОШТІВ**

5. Дебіторська заборгованість як складова економічних ресурсів

Дебіторська заборгованість — це сума заборгованості юридичних та фізичних осіб перед підприємством на конкретну дату.

Класифікація ДЗ:

1. За строком погашення

- Довгострокова
- Поточна

2. За об'єктами

- За фінансовою орендою,
- Забезпечена векселем,
- За товари,
- За розрахунками,
- Інша

3. За своєчасністю погашення:

- Дз, строк оплати якої не настав;
- ДЗ не сплачена в строк;
- сумнівна Дз;
- безнадійна Дз.

4. За статтями бухгалтерського балансу визначають такі види заборгованості:

- 1) ДЗ за товари, роботи, послуги.
- 2) ДЗ за розрахунками із бюджетом.
- 3) ДЗ за розрахунками за виданими авансами.
- 4) ДЗ за розрахунками з нарахованих доходів.
- 5) ДЗ за розрахунками із внутрішніх розрахунків.
- 6) Інша поточна ДЗ

Первинна вартість дебіторської заборгованості – фактичний обсяг зобов'язань боржника, які підлягають погашенню на час її виникнення.

Чиста реалізаційна вартість – поточна дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги за мінусом резерву сумнівних боргів

Аналіз ДЗ:

- 1. горизонтальний та вертикальний аналіз

- 2. Коефіцієнт якості за векселями одержаними:

$$\frac{p.150 (\Phi \text{ №1})}{\sum \text{дебіторської заборгованості}} \times 100$$

- 3. Коефіцієнт якості за р.162 (резервом сумнівних боргів):

$$\frac{p.162 (\Phi \text{ №1})}{\sum \text{дебіторської заборгованості}} \times 100$$

- 4. Аналіз ДЗ по замовникам
- 5. Аналіз ДЗ по строкам
- 6. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості

$$\frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Середня сума дебіторської заборгованості}} = \frac{p.010(\Phi 2)}{\sum (p.160 - p.210)\Phi 1}$$

- 7. Період погашення ДЗ.

$$D_{ДЗ} = \frac{360}{K_{об.ДЗ}}$$

8. Частка ДЗ в загальному обсязі поточних активів.

$$\frac{ДЗ}{Поточні активи (р.260)} \times 100$$

9. Відношення середньої величини ДЗ до виручки від реалізації = .

$$\frac{ДЗ}{ВР}$$

10. Частка сумнівної ДЗ в загальну суму.

$$\frac{p.162 (\Phi\text{№}1)}{\sum \text{дебіторської заборгованості}} \times 100$$

11. Частка вексельної форми.

$$\frac{p.150 (\Phi\text{№}1)}{\sum \text{дебіторської заборгованості}} \times 100$$

6.Сутність грошових активів підприємства та їх відображення у фінансовій звітності

- гроші – це специфічний товар, що має властивість обмінюватися на будь-який інший товар, тобто є загальним еквівалентом

Джерелом інформації про грошові потоки для різних користувачів є Форма 3 “Звіт про рух грошових коштів”.

- Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою.

Надходження	Видатки
• Надходження грошових коштів від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг	• Придбання за грошові кошти товарів, сировини, матеріалів та послуг
• Надходження грошових коштів у вигляді доходів від авторських прав, роялті, комісійних	• Грошові виплати працівникам
• Надходження грошових коштів за договорами страхування	• Виплати грошових коштів за договорами страхування
• Будь які інші грошові надходження, що не пов'язані з інвестиційною та фінансовою діяльністю підприємства	• Перерахування грошових коштів на сплату податку на прибуток (якщо він не ототожнюється з фінансовою або інвестиційною діяльністю), інших податків та обов'язкових зборів та платежів
	• Перерахування грошових коштів на сплату відсотків за користування кредитами і позиками
	• Будь-які інші грошові видатки, що не пов'язані з інвестиційною та фінансовою діяльністю підприємства

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Надходження	Видатки
• Реалізація основних засобів та інших необоротних активів за грошові кошти	• Придбання основних засобів та інших необоротних активів за грошові кошти
• Продаж акцій (часток у статутному капіталі), корпоративних прав або боргових інструментів інших підприємств за грошові кошти	• Придбання часток в статутному капіталі інших підприємств або їх боргових інструментів за грошові кошти
• Повернення грошових авансів та позик, якщо кредитування не є основною діяльністю	• Надання грошових авансів та позик, якщо кредитування не є основною діяльністю

Фінансова діяльність – діяльність, яка
приводить до змін розміру і складу
власного та позикового капіталу
підприємства.

Надходження	Видатки
Грошові надходження від продажу акцій або часток у власному капіталі	Сплата грошових коштів у результаті викупу власних акцій або часток у капіталі
Надходження грошових коштів у результаті випуску інструментів власного боргу (векселів, облігацій)	Сплата грошових коштів у результаті погашення інструментів власного боргу (векселів, облігацій)
Отримання грошових позик	Погашення позик грошовими коштами;
	Виплати грошових коштів на погашення зобов'язань за фінансовою орендою

роль ефективного управління грошовими потоками:

1. гроші – система “фінансового кровообігу”
2. забезпечує фінансову рівновагу
3. сприяє ритмічності операційного процесу
4. знижує ризик неплатоспроможності
5. дозволяє скоротити потребу у кредиті

7.Резерви прискорення оборотності активів підприємства

На стадії створення виробничих запасів:

- Впровадження економічно обґрунтованих норм запасу;
- Наближення постачальників сировини до споживачів;
- Широке використання прямих тривалих зв'язків;
- Розширення складської системи матеріально-технічного забезпечення;
- Комплексна механізація й автоматизація вантажно-розвантажувальних робіт на складах.

На стадії незавершеного виробництва:

- Прискорення науково-технічного прогресу;
- Розвиток стандартизації, уніфікації, типізації;
- Удосконалювання форм організації промислового виробництва;
- Удосконалювання системи економічного стимулювання ощадливого використання ресурсів;
- Збільшення питомої ваги продукції, що користується підвищеним попитом

На стадії обігу:

- Наближення споживачів продукції до її виготовлювачів;
- Удосконалення системи розрахунків;
- Збільшення обсягу реалізованої продукції;
- Ретельний і своєчасний добір продукції